

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ ร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนกับหลังเรียน ศึกษาคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ ที่มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 70 ขึ้นไป และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยสรุป ได้ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ ร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.83/84.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80)

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิค หมวก 6 ใบ มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิค หมวก 6 ใบ ให้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมด

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.31, S.D. = 0.17$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ ร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.83/84.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 83.83/84.16 หมายความว่า นักเรียนทำคะแนนระหว่างเรียน การปฏิบัติ และชิ้นงาน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 150.9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 180 คิดเป็นร้อยละ 83.83 และความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.16 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจมาจาก 1) ก่อนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การสร้างและการจัดการเรียนรู้ที่ดี จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ 2) วิธีการชัดเจน จัดสื่อการเรียนรู้และมีวิธีการวัด และการประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการถกแถลง การตรวจสอบแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของคณะผู้เชี่ยวชาญ 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์เป็นการสอนตั้งแต่พื้นฐาน และทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นลำดับขั้น ทำให้สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นแบบ 6 ด้าน จึงทำให้สามารถคิดสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วและมีเนื้อหาประกอบ ทำให้นักเรียนสามารถอธิบายแนวความคิดของตนเองในการนำเสนอชิ้นงานหน้าชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสมพร หลิมเจริญ (2552 : 157-166) พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้น พบว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 2 มิติ คือ 1) มิติด้านการคิด ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม และ 2) มิติด้านจิตใจและบุคลิกภาพ และพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองมี

ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียน กลุ่มทดลองมีระดับความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับ Corcoran และ Sim (2008 : 1-16) ทำการวิจัยโดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการผลิต- ผลผลิต (Process - Product) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ พบว่า วิธีการสอน โดยการใช้เหตุผลและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้การเรียนและการสอน เรื่อง การสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิค หมวก 6 ใบ มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถด้านการทำงานของสมองในการคิด คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล นำไปสู่การแก้ปัญหาและการประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่หรือที่เรียกว่า อนกนัย (Divergent thinking) คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่นและคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับ Alter (2009 : 11-12) ดำรวจอิทธิพลของการคิดอย่างมีวิจรรณญาณและทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อการเรียนการสอนทัศนศิลป์ พบว่า การเอาใจใส่ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การกระตุ้นจินตนาการควบคู่กับการให้ประเด็นปัญหา ที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อเนื้อหาทางศิลปะ และการให้คำแนะนำปรึกษาของครูผู้สอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการให้ผู้เรียนแสดงความประทับใจและการวิพากษ์งานศิลปะจะช่วยให้ความสามารถทางกระบวนการคิดอย่างมีวิจรรณญาณเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับสิริลักษณ์ นิตินทรธรรมกุล (2552 : 67-83) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทุกด้าน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิค หมวก 6 ใบ ให้มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมด จากผลการวิจัย ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การใช้สีและการจัดภาพ จำนวน 10 คน ผ่านเกณฑ์ความคิดสร้างสรรค์ร้อยละ 70 จำนวน 9 คน โดยมีคะแนนร้อยละเรียงตามลำดับมากไปหาน้อยเท่ากับร้อยละ 100, 100, 100, 91.66, 83.33, 75, 75, 75, 75

และ 66.66 พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 70 มีจำนวน 1 คน เมื่อคำนวณคะแนนรวมความคิดสร้างสรรค์ คะแนนร้อยละของนักเรียนจำนวน 10 คน มีคะแนนเท่ากับร้อยละ 90 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและแผนการจัดการเรียนรู้มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ (2550 : 187-197) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในการผลิตผลงาน ด้วยกิจกรรมการศึกษาด้านศิลปะ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา เก้าเอี้ยน (2551 : 86 - 94) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ของผู้เรียนชั้นปฐมวัย พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.17) จากผลการวิจัย ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สารระทัศน์ศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การใช้สีและการจัดภาพ จำนวน 10 คน อยู่ในระดับ มาก โดยมีคะแนนด้านเนื้อหาโดยรวมเท่ากับ ($\bar{x} = 4.2$, S.D. = 0.12) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมเท่ากับ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.14) ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้รวมเท่ากับ ($\bar{x} = 4.4$, S.D. = 0.16) และด้านการวัดผลประเมินผลรวมเท่ากับ ($\bar{x} = 4.4$, S.D. = 0.16) รวมคะแนนความพึงพอใจทั้ง 4 ด้านเท่ากับ 86.2 คะแนน ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณารายชื่อนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อที่ 13. กิจกรรมที่นำมาใช้ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ข้อดี ข้อด้อยที่ได้มาปรับปรุงและนำไปใช้สร้างชิ้นงานของตนเองได้ดีขึ้น ข้อที่ 19. นักเรียนพอใจที่ได้รับการประเมินหลาย ๆ ด้าน 5. นักเรียนสามารถนำเนื้อหาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ แสดงว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และค้นพบความรู้ จากการ

คิดแบบเทคนิคหมวก 6 ใบ และใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีความสุข นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างรอบด้าน ยินดีรับฟังข้อดีและข้อด้อยของตน ได้เรียนรู้จากเพื่อน ครูผู้สอน และสื่อต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสูตรรัตน์ บัวบุญ จ้ามา (2555 : 84-89) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ เรื่อง ราวมาตรฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การใช้รูปแบบการสอนด้วยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ ควรเตรียมสื่อประกอบอื่น ๆ เช่น วัสดุทัศน แผ่นภาพ สี และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

1.2 ควรกำหนดเวลาของแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติให้ชัดเจนและแจ้งให้นักเรียนทราบ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

1.3 ควรให้นักเรียนมีการทบทวนความหมายของสีเทคนิคหมวก 6 ใบบ่อย ๆ เพื่อป้องกันความสับสน

1.4 ให้นักเรียนมีโอกาสใช้หมวก 6 ใบ ให้ครบทุกสี เพื่อพัฒนาความคิดให้รอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ ไปทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2.2 ควรส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีทางสังคม โดยการช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การวางแผนและทำงานร่วมกันกับเพื่อน ยินดีรับฟังข้อดีและข้อด้อยของตน